

การใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ในการสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่น: กรณีศึกษา ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชั้นต้นชาวไทย

Use of Concept Mapping Strategy in Reading Class: A Case Study of Thai Elementary Learners of Japanese

ไอลดา ลิบลับ*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สำรวจประสิทธิภาพของการใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ในการสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น 2) สำรวจผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ในการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกลวิธีผังมโนทัศน์ในการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ การใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ในการสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่น: กรณีศึกษา ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นชาวไทย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 35 คน ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แผนการสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่นโดยใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ 5 ชนิด ได้แก่ 1) แผนผังใยแมงมุม 2) แผนภูมิขั้นบันได 3) แผนภาพลำดับการคิดเปรียบเทียบ 4) แผนผังกังปลา 5) แผนภูมิกิ่ง จำนวน 7 แผน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบปรนัย

จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามสำรวจเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

1. กลวิธีผังมโนทัศน์ทั้ง 5 ชนิด ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นได้ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน

2. ผลสัมฤทธิ์การสอบหลังใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยรวมร้อยละ 80.76 สูงกว่าการสอบก่อนเรียนร้อยละ 18.19

3. ผู้เรียนรู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการนำกลวิธีผังมโนทัศน์มาใช้ในการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นเฉลี่ยในระดับ 3.53 จากคะแนนเต็ม 4.00 กล่าวโดยสรุปคือ กลวิธีผังมโนทัศน์ทำให้การอ่านภาษาญี่ปุ่นมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้สอนจะต้องจัดสรรเวลา

*นักศึกษาลัทธิพุทธศาสนาญี่ปุ่นศึกษา ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในการอ่านให้เหมาะสม และควรใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ในการทำกิจกรรมสรุปใจความสำคัญ ซึ่งอาจประยุกต์ใช้เป็นกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน (Outside Reading Activities) รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะอื่น เช่น การพูด และการเขียนได้ด้วย

คำสำคัญ: กลวิธี ผังมโนทัศน์ การสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่น

Abstract

This present study has been conducted with the major aim to examine the use of concept mapping strategy in an elementary Japanese reading class of Thai learners. The sampling consists of 35 second year students majoring in Business Japanese at Chandrakasem Rajabhat University. The experimental study of 50 minute classes each week has lasted 7 weeks. The instrument used in this study consisted of 7 lesson plans on elementary Japanese reading equipped with 5 concept mapping strategies as follows 1) spider map, 2) time ladder map, 3) contrast overlay map, 4) fish bone map, and 5) pie chart map. In addition 30-item pre-test and post-test were used to assess learning outcome as well as a 4-scale survey to evaluate learner's attitude. The instruments have been rated to have 0.83 reliability. Statistics used to analyze the obtained data were percentage, mean and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The 5 concept mapping strategies used in this study were determined to highly optimize reading efficiency of elementary

Japanese reading learners both in each and overall perspective.

2. The post-test result indicated the progress of 80.76 per cent which was in accordance with the hypothesis.

3. According to the survey, the learners appeared to be highly satisfied with the using of concept mapping strategy in this elementary Japanese reading class at the level of 3.53 out of 4.00 which was in accordance with the hypothesis. As can be seen in the findings, the use of concept mapping strategy in the elementary Japanese reading class could optimize better learning achievement as well as motivating learners to contribute more collaboration. However teachers should arrange activities which allow students to spend enough time on reading. Additionally, concept mapping strategy should be used in summarizing the main ideas when it can be assigned as an outside reading activity. Furthermore, concept mapping strategy can be applied into writing and speaking class as well as into efficiently summarizing important knowledge in other classes.

Keywords: Strategy, Concept Mapping, Teaching Reading of Japanese

บทนำ

การสื่อสารของมนุษย์เป็นสิ่งจำเป็นในสังคมเพื่อให้คนในสังคมได้ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อการศึกษา การดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเข้าใจกัน และมีความสุข การสื่อสาร

ดังกล่าวมนุษย์จะต้องใช้ทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือในการรับสารเพื่อพัฒนาตนเอง ทักษะการอ่านเป็นวิธีการรับสารเพื่อให้ได้ความรู้ที่จำเป็น มี 2 ประเภท คือ ความรู้ในวิชาชีพที่แต่ละคนปฏิบัติอยู่ และความรู้รอบตัว ผู้ที่รู้จักขนขวายหาความรู้ เกี่ยวกับอาชีพของตนย่อมจะพบกับความเจริญก้าวหน้า ไม่ล้าหลังเพื่อนร่วมงาน ส่วนความรู้รอบตัวก็เป็นสิ่งจำเป็นเพราะช่วยให้เป็นคนทันโลก ทันเหตุการณ์ เข้าสังคมได้ดี สามารถติดต่อสื่อสารกับคนทุกประเภท ทุกอาชีพได้อย่างเข้าใจ ความรู้และประสบการณ์จากการอ่าน จะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ผลดี ได้ความคิดสติปัญญาเพิ่มพูน และบางครั้งอาจได้ความเพลิดเพลินจากการอ่านอีกด้วย (ปริยา หิรัญประดิษฐ์, 2552: 115-116) ดังนั้น ผู้รับสารจะต้องมีทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้อ่านต้องการ ทักษะการอ่านเพื่อรับสารอย่างมีประสิทธิภาพจะใช้วิธีการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญในการรับสาร โดยผู้อ่านจะต้องสามารถจับใจความสำคัญได้ว่าเนื้อเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องของใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร เพราะอะไร และอย่างไร ดังนั้นเพื่อให้ผู้อ่านจับใจความได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และใช้เวลาได้อย่างเหมาะสมตามที่กำหนดให้ในการอ่าน ผู้อ่านต้องมีหลักการและกลวิธีที่จะช่วยให้การอ่านสัมฤทธิ์ผลได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนภาษาญี่ปุ่นจึงเห็นสมควรพัฒนาทักษะการอ่านภาษาญี่ปุ่นให้แก่นักศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทว่าจากสภาพการเรียนการสอนปัจจุบันซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีระดับความสามารถที่แตกต่างกัน และมีนักศึกษาจำนวนมากในแต่ละชั้นปี จึงจำเป็นต้องพัฒนาหากลวิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นได้ดีและดีมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการสอนอ่านพบว่า มีการนำเสนอเทคนิคการสอนการอ่านที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการอ่าน เช่น กลวิธีการเรียนรู้แบบสนทนา กลวิธีการเรียนรู้มุ่งประสบการณ์ภาษา

กลวิธีการเรียนรู้การอ่านแบบ PANORAMA กลวิธีการเรียนรู้โดยใช้ Semantic Mapping กลวิธีการเรียนรู้การนำเสนอโน้ตทัศน์กว้างล่วงหน้า (Advanced Organizer) และกลวิธีการใช้แผนผังมโนทัศน์ (Concept Mapping) เป็นต้น ผู้วิจัยคิดว่ากลวิธีผังมโนทัศน์จะช่วยแก้ปัญหาด้านการอ่านภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาได้ ซึ่งพบว่าผู้สอนได้ทำการวิจัยทดลองหาประสิทธิภาพในการใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ในการอ่านภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์การสอบการอ่านภาษาอังกฤษดีขึ้น กล่าวโดยสรุปคือกลวิธีผังมโนทัศน์จะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างใจความสำคัญหลักและใจความสำคัญรองในเรื่องที่อ่านจากแผนภูมิ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการแสดงความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดีในการอ่านมากยิ่งขึ้น (อาลัย พะสุนนท์, 2548: 3)

ผู้วิจัยจึงได้นำความรู้และแนวทางมาจัดทำวิจัยเรื่อง การใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ในการสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่น สำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นชาวไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจประสิทธิภาพของการใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ ในการสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น
2. เพื่อสำรวจผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ในการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกลวิธีผังมโนทัศน์ในการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบของการวิจัย การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative)
2. ประชากร ได้แก่ ผู้เรียนระดับปริญญาตรี

ที่เรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นชาวไทย ที่เรียนภาษาญี่ปุ่นมาแล้วประมาณ 300 ชั่วโมง จำนวน 35 คน

3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
วิธีการดังนี้ กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มประชากร เป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 35 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

4.1 แผนการสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นโดยใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ จำนวน 7 แผน ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์ในการสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่นนี้มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบถึงเป้าหมายความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปวางแผนและออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ขั้นที่ 2 วางแผนและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้อ่านภาษาญี่ปุ่นโดยใช้วิธีผังมโนทัศน์ 5 ชนิด จำนวน 7 แผน ใช้เวลาเรียน 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ

ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดทำไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยผู้สอนดำเนินการตามแผนการเรียนรู้ประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นสรุป และขั้นวัดผลประเมินผล เมื่อผู้สอนได้ดำเนินการสอนตามแผนดังกล่าวแล้วจนครบ 7 สัปดาห์ ผู้สอนจะวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านประสิทธิภาพของผู้เรียนในการเขียนผังมโนทัศน์มีคะแนนรวม 12 คะแนน โดยแบ่งด้านการเรียนผัง 4 คะแนน ด้านการใช้ภาษาในการเขียนผัง 4 คะแนน และด้านความเข้าใจเนื้อเรื่อง 4 คะแนน 2) ด้านผลสัมฤทธิ์การสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยข้อสอบปรนัย

จำนวน 30 ข้อ จำนวน 30 คะแนน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนแล้วผู้สอนจะดำเนินการสอบวัดความสามารถของผู้เรียนได้แก่ ด้านประสิทธิภาพของผู้เรียนในการเขียนผังมโนทัศน์จำนวน 12 คะแนน และผลสัมฤทธิ์คะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการอ่านภาษาญี่ปุ่นจำนวน 30 คะแนน

ซึ่งในการสอนด้วยกลวิธีผังมโนทัศน์นี้ได้อ้างอิงทฤษฎีของชมิทท์ (Schmidt, 1986: 112-117) กล่าวถึงใน พรเพ็ญ พุ่มสะอาด, 2543: 26) และผสมผสานกับแนวคิดของทีศนา เขมมณี (2545: 265) ซึ่งคัดเลือกมา 5 ชนิด ได้แก่

1) แผนผังรูปแมงมุม (Spider Map) สำหรับบทอ่านที่แสดงใจความสำคัญ (Main Idea) และรายละเอียดสนับสนุน (Supporting Details)

2) แผนภูมิลำดับขั้นบันได (Descending Ladder or Time Ladder Map) สำหรับบทอ่านที่แสดงลำดับเวลา ขบวนการหรือขั้นตอนตลอดจนการบรรยายเรื่องราว

3) แผนภาพลำดับการคิดเปรียบเทียบหรือความตรงข้าม (Comparison Contrast or Contrast Overlay Map) สำหรับบทอ่านที่แสดงความเปรียบเทียบ หรือความตรงข้าม

4) แผนผังก้างปลา (Fishbone Map) สำหรับบทอ่านที่แสดงเหตุผล

5) แผนภูมิวง (Pie Chart) สำหรับบทอ่านแสดงหมวดหมู่

โดยเนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นบทอ่าน 5 เรื่อง มีดังนี้

ชื่อเรื่อง	แหล่งที่มา	ไวยากรณ์สำคัญ
スペースシャトルの生活はどうですか	みんなの日本語 1 初級 で読める トピック 2 5 II pp.4-5	～になる、～ことができない、～んです、～でしょう
七夕	初級日本語げんき I p.313	～んです、～すぎる、 ～ほうがいい、～ので
満員電車	初級日本語げんき II p.254	辞書形、～し～、 ～そうです、～てみる、 なら、～なくちゃいけない
悩みの相談	初級日本語げんき II p.254	～ほしい、～かもしれない、あげ る、くれる、もら う、～たらどうですか、 数字+も、数字+しか
四人の日本人が好きな所	初級日本語げんき II p.259	～ようです、～ておく、～よてい、 V+N (การขยายคำนาม)

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่าน จำนวน 30 ข้อ

ภาษาญี่ปุ่น ได้แก่

1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ก่อนเรียนโดยใช้ทดสอบผู้เรียนที่ยังไม่ได้เรียนรู้การอ่าน
ภาษาญี่ปุ่นโดยใช้กลวิธีฟังมโนทัศน์ เป็นข้อสอบปรนัย

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

หลังเรียนโดยใช้ทดสอบผู้เรียนที่ได้เรียนรู้การอ่าน
ภาษาญี่ปุ่นโดยใช้กลวิธีฟังมโนทัศน์มาแล้ว 7 สัปดาห์ เป็น
ข้อสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ การสร้างแบบทดสอบ

วัดผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาญี่ปุ่นมีกระบวนการ ดังนี้
 ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการสร้างข้อสอบ
 วัดความเข้าใจจากหนังสือการสร้างและพัฒนาแบบ
 ทดสอบผลสัมฤทธิ์ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529:
 182-194) และการสร้างข้อสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ของ วาริ
 ว่องพินัยรัตน์ (2530: 75-86)

ขั้นที่ 2 สร้างแบบทดสอบวัดผล
 สัมฤทธิ์การอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจให้สอดคล้อง
 กับจุดประสงค์ของการเรียนรู้การอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น
 เป็นข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

ขั้นที่ 3 นำแบบทดสอบวัดผล
 สัมฤทธิ์การอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจที่สร้าง
 ขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบให้สอดคล้อง
 กับนิยามศัพท์เฉพาะและนำไปแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
 การอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจมาปรับปรุงแก้ไข
 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 1 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1) ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัย
 ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสร้างแบบประเมินความ
 พึงพอใจ

2) กำหนดหัวข้อหลักที่จะสอบถาม
 ความพึงพอใจ กำหนดรายละเอียดแบบประเมิน สร้าง
 แบบประเมิน และนำแบบประเมินความพึงพอใจที่
 สร้างขึ้นไปเรียนปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญเพื่อแก้ไขปรับปรุง
 ให้ถูกต้อง และเหมาะสม

3) แบบประเมินความพึงพอใจ
 ต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาญี่ปุ่นโดยใช้กลวิธีฝึ
 มโนทัศน์มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ
 (Rating Scale) ใช้เกณฑ์การให้คะแนนระดับความ
 พึงพอใจ ดังนี้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ
 ที่มีประสิทธิภาพเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้นำเครื่องมือ
 เก็บข้อมูลรวบรวม ดังต่อไปนี้

ระดับความพึงพอใจ	3.25 – 4.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับความพึงพอใจ	2.50 – 3.24	หมายถึง	เห็นด้วย
ระดับความพึงพอใจ	1.75 – 2.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ระดับความพึงพอใจ	1.00 – 1.74	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ใช้เกณฑ์ตาม
 โครงสร้างเนื้อหาและไวยากรณ์ขั้นต้น มีเกณฑ์การ
 ให้คะแนน ดังนี้

- ความรู้ด้านคำศัพท์ 10 คะแนน
- ด้านตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง 10
 คะแนน
- ด้านการวิเคราะห์ 5 คะแนน
- ด้านประเมินค่า 5 คะแนน

4.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกลวิธี
 ฝึมนโนทัศน์ 5 ชนิด เป็นแบบสอบถามปลายปิดจำนวน
 16 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ
 (Rating Scale) และคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะ

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลประสิทธิภาพ
 ของการใช้กลวิธีฝึมนโนทัศน์ในการอ่านภาษาญี่ปุ่น
 โดยผู้วิจัยดำเนินการตามแผนการสอนเป็นเวลา
 7 สัปดาห์ แล้วนำผลงานการเขียนฝึมนโนทัศน์ทั้ง
 5 ชนิดของผู้เรียนจำนวน 35 คน มาวิเคราะห์ข้อมูล
 เกี่ยวกับการเขียนฝึมนโนทัศน์ การใช้ภาษา และความเข้าใจ
 และนำเสนอ

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์
 การสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน โดยผู้สอน
 นำแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เรียนทำ
 ในสัปดาห์ที่ 1 ตามแผนการสอน แล้วนำไปตรวจโดยยัง
 ไม่เฉลยคะแนนสอบให้ผู้เรียนทราบ ต่อจากนั้นให้ผู้เรียน

เรียนรู้ตามแผนการสอนในสัปดาห์ที่ 2-6 แล้วให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนจำนวน 30 ข้อ แล้วนำไปตรวจพร้อมทั้งเฉลยคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนให้ผู้เรียนทราบในสัปดาห์ที่ 7

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาญี่ปุ่นโดยใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ โดยผู้สอนนำแบบสอบถามไปแจกให้ผู้เรียนทำในสัปดาห์ที่ 7 จำนวน 17 ข้อ แล้วนำมาวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพของผู้เรียนในการอ่านภาษาญี่ปุ่น แล้วสร้างผังมโนทัศน์ทั้ง 5 ชนิด โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์คะแนนประสิทธิภาพในการเขียนผังด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และประสิทธิภาพของผู้เรียนด้วยค่าร้อยละ (Percentage)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์การสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้สถิติวิเคราะห์คะแนนสอบได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage)

6.3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการอ่านภาษาญี่ปุ่นโดยใช้กลวิธีผังมโนทัศน์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิธีแจกแจงความถี่ (Frequency)

6.4 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือ ได้แก่ 1) หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบ กับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ในแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาญี่ปุ่น (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2538: 117-118) 2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาญี่ปุ่น ชนิดเลือกตอบ โดยใช้สูตร KR -20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2531: 168) สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการใช้ผังมโนทัศน์ในการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นผู้เรียนสามารถเขียนผังมโนทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 90.86 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเขียนผังมโนทัศน์ ด้านการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง กระชับ และเข้าใจง่าย ด้านความเข้าใจเนื้อเรื่อง ดังรายละเอียดด้านล่าง 1) ด้านการเขียนผังมโนทัศน์ พบว่า ในสัปดาห์ที่ 2 ผู้เรียนยังไม่สามารถเขียนผังโยงแมงมุมได้ไม่มีประสิทธิภาพยังใช้เวลานานในการเขียนผัง และยังคงถามและดูในระหว่างเขียนผัง และยังคงเชื่อมโยงความหมายไม่ครบถ้วนตามที่ผู้สอนกำหนด คิดเป็นร้อยละ 71.43 ต่อมาในสัปดาห์ที่ 3 - 6 ผู้เรียนสามารถเขียนแผนภูมิขั้นบันได แผนภาพลำดับการคิดเปรียบเทียบ แผนผังก้างปลา แผนภูมิวงได้อย่างมีประสิทธิภาพระดับดีขึ้น ในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 98.07 เนื่องด้วยผู้สอนใช้กลวิธีให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมกลุ่ม และมีการนำผลงานมาอภิปรายร่วมกันโดยผู้สอนช่วยเพิ่มเติมเพื่อให้การเขียนผังมีความสมบูรณ์ในทุกสัปดาห์ 2) ด้านการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง กระชับ และเข้าใจง่าย พบว่าในสัปดาห์แรกของการเขียนแผนผังโยงแมงมุม ผู้เรียนส่วนใหญ่ (คิดเป็นร้อยละ 82.86) ยังไม่สามารถใช้ภาษาในการเขียนเชื่อมโยงสัมพันธ์ความหมายของข้อมูลได้อย่างกระชับ รัดกุม ยังเขียนเป็นประโยคยาวๆ โดยลอกข้อความจากเนื้อเรื่องมา ผู้สอนจึงแนะนำวิธีการใช้ภาษาในการเชื่อมโยง พร้อมทั้งให้ดูตัวอย่างที่ดีประกอบจนผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และฝึกให้เขียนสรุปลงในกระดาษเปล่า แล้วค่อยมาเขียนลงในผังจากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม และผลงานการเขียนผังของผู้เรียนพบว่า ในสัปดาห์ที่ 3 - 5 ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเชื่อมโยงสัมพันธ์ความหมายได้อย่างครบถ้วน ด้วยข้อความที่กระชับ เข้าใจง่าย และสามารถนำผังมานำเสนอข้อมูลหน้าชั้นเรียนได้อย่างเข้าใจทั้งผู้นำเสนอ และผู้ฟัง 3) ด้านความเข้าใจเนื้อเรื่องพบว่า ในสัปดาห์แรกผู้เรียนส่วนใหญ่ คิดเป็น

ร้อยละ 82.86 ยังใช้เวลานานในการเขียนผัง ไม่มีความมั่นใจในการเขียนผังด้วยตนเอง และมีซักถาม ดูเพื่อนระหว่างทำ จึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้เขียนผังด้วยความเข้าใจของตนเอง ดังนั้นผู้สอนจึงใช้กลวิธีการทำกิจกรรมกลุ่มในการสรุปเนื้อเรื่องลงผัง และการอภิปรายแบบมีส่วนร่วมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายที่ถูกต้องและจดจำได้ในการทำกิจกรรมดังกล่าว จากการทำกิจกรรมดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสรุปใจความสำคัญจากเนื้อเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพพระดับดีขึ้นในสัปดาห์ที่ 3 - 6 ในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 83.57

2. ผลสัมฤทธิ์การสอบแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน หลังจากที่คุณผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ การอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นโดยใช้กลวิธีผังมโนทัศน์แล้ว พบว่า ผู้เรียนมีผลการสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 80.76 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากผู้เรียนสามารถใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ทั้ง 5 ชนิด ในการอ่านภาษาญี่ปุ่น เพื่อสรุปใจความสำคัญตามโครงสร้างเนื้อหาและไวยากรณ์ขั้นต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านการเขียนผัง การใช้ภาษาในการเชื่อมโยงสัมพันธ์ความหมาย และก่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน รวมทั้งผู้เรียนมีความสามารถในการภาษาญี่ปุ่นจากการที่ได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีสื่อกลวิธีผังมโนทัศน์ในการฝึกให้ผู้เรียนได้สรุปใจความสำคัญ คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ จึงทำให้ผู้เรียนสามารถทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ดีขึ้น

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ในการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกลวิธีผังมโนทัศน์ในการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 97.14 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจเกี่ยวกับกลวิธีผังมโนทัศน์ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ของข้อความต่าง ๆ ในเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว เป็นกิจกรรมที่มีสื่อกลวิธีให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ ตีความ แปลความ

สรุปความ จึงทำให้ผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องได้อย่างเข้าใจง่ายขึ้น รวมทั้งกลวิธีผังมโนทัศน์สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนที่ไม่ชอบการอ่านภาษาญี่ปุ่นและมีผลการเรียนในระดับอ่อน มีความตั้งใจในการเรียนและชอบอ่านภาษาญี่ปุ่น ตลอดจนกลวิธีนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเกิดสุนทรียภาพในการอ่านภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผู้เรียนรู้สึกและตระหนักถึงประโยชน์ และคุณค่าของกลวิธีผังมโนทัศน์

ข้อเสนอแนะ

อุปสรรคในการใช้กลวิธีผังมโนทัศน์ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมการอ่านและเขียนผังมโนทัศน์ เนื่องจากผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการทำกิจกรรมเป็น 3 ส่วนคือ ขั้นที่ 1 บรรยาย 50 นาที ขั้นที่ 2 กิจกรรมการอ่านและเขียนผังมโนทัศน์ 50 นาที และ ขั้นที่ 3 สรุปผังมโนทัศน์และอภิปราย ซึ่งปรากฏว่าผู้เรียนยังใช้กลวิธีผังมโนทัศน์เกินเวลาที่กำหนดให้ ทำให้ต้องต่อเวลาเพิ่ม ดังนั้น อาจต้องมีการทบทวนการจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน หรือ อาจดัดแปลงไปเป็นกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทดลองกับนักศึกษาที่เรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น ซึ่งได้ผลดีระดับหนึ่ง ทำให้ผู้วิจัยคิดว่ากลวิธีผังมโนทัศน์น่าจะนำไปใช้ได้ดีกับกิจกรรมการอ่านภาษาญี่ปุ่นชั้นกลางและสูงด้วย จึงควรมีการทำการทดลองใช้ในระดับอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการเรียนรู้

หากกลวิธีนี้มีประสิทธิผลดี น่าจะได้มีการค้นคว้าและพัฒนาสื่อการเรียนโดยใช้กลวิธีนี้อย่างเป็นระบบ เช่น การสร้างแบบฝึกและชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Access) เป็นต้น

จากข้อคิดเห็นของนักศึกษาที่ระบุว่า ได้ทดลองนำกลวิธีผังมโนทัศน์ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการพูดและเขียนด้วย จึงควรมีการทดลองนำกลวิธีไปใช้และศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการเรียนรู้ในด้านอื่นนอกเหนือจากการอ่าน

บรรณานุกรม

- ทิตินา แคมมณี. (2553). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**, (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์.(2552). **การใช้ภาษาไทยในวงราชการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เนท.
- พรเพ็ญ พุ่มสะอาด. (2543). **การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนเจตคติ ต่อการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยเทคนิคการสร้างผังโยงความสัมพันธ์ความหมาย (Semantic Mapping) กับการสอนตามคู่มือครู**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2531). **หลักการวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศึกษาพร.
- วารี ว่องพินัยรัตน์. (2530). **การสร้างแบบทดสอบ**, กรุงเทพฯ: ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.
- อาลัย พะสุนนท์. (2548). **การศึกษาผลการใช้เทคนิคแผนภูมิความหมายเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาษาต่างประเทศ

- 牧野 昭子、重川 明美、水野 マリ子、沢田 幸子、田中 よね (2001)『みんなの日本語初級Ⅱ 初級で読めるトピック 25』スリーエーネットワーク
- 坂野 永理、池田 庸子、大野 裕、品川 恭子、渡嘉敷 恭子 (2008)『初級日本語げんきⅠ』The Japan Times
- 坂野 永理、池田 庸子、大野 裕、品川 恭子、渡嘉敷 恭子 (2008)『初級日本語げんきⅡ』The Japan Times